

Zarządzanie kryzysowe w gminie

W dniu 22 sierpnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590). Rozwiązania przyjęte w nowej ustawie o zarządzaniu kryzysowym mają pomóc w przygotowaniu do przeciwdziałania skutkom zdarzeń o znacznych rozmiarach, z którymi nie mogą skutecznie radzić sobie pojedyncze podmioty i służby, a wymagane jest działanie skoordynowane.

Podstawowe zagadnienia, które reguluje ustawa, to:

- organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego,
- zadania organów administracji rządowej i samorządowej w sprawach zarządzania kryzysowego,
- zasady działania w dziedzinie zarządzania kryzysowego,
- zasady finansowania zadań zarządzania kryzysowego.

W ustawie zostały sformułowane pojęcia i definicje nie istniejące do tej pory w polskim prawie. Należą do nich:

1. Zarządzanie kryzysowe – to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na:

- zapobieganiu sytuacjom kryzysowym,
- przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań,
- reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- odtwarzaniu infrastruktury lub przywracaniu jej pierwotnego charakteru.

Definicja ta potwierdza istnienie czterech faz zarządzania kryzysowego, do których należy: Faza zapobiegania – polegająca na realizacji przedsięwzięć mających na celu zredukowanie prawdopodobieństwa lub całkowite wykluczenie możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowych albo w znacznym stopniu ograniczających ich skutki.

Faza przygotowania – polegająca na podejmowaniu działań planistycznych, na wszystkich szczeblach administracji, dotyczących sposobów reagowania na czas wystąpienia różnego rodzaju sytuacji kryzysowych, umożliwiającym wpływ na ich przebieg w celu zmniejszenia negatywnych skutków tych zdarzeń. Faza ta obejmuje również działania mające na celu powiększenie zasobów sił i środków niezbędnych do efektywnego reagowania, zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia.

Faza reagowania – polegająca na podejmowaniu działań w celu udzielania pomocy poszkodowanym, zahamowania rozwoju występujących zagrożeń oraz ograniczenia strat i zniszczeń.

Faza odbudowy – polegająca na realizacji zadań mających na celu przywrócenie zdolności reagowania, odbudowę zapasów służb ratowniczych oraz odtwarzanie kluczowej dla funkcjonowania danego obszaru infrastruktury energetycznej, paliwowej, telekomunikacyjnej, transportowej oraz funkcjonowania innych ważnych usług, np. dostarczania wody.

2. Sytuacja kryzysowa – to sytuacja będąca następstwem zagrożenia i prowadząca w konsekwencji do zerwania lub znacznego naruszenia więzów społecznych, przy równoczesnym poważnym zakłóceniu w funkcjonowaniu instytucji publicznych, jednak w takim stopniu, że użyte środki niezbędne do zapewnienia lub przywrócenia bezpieczeństwa nie uzasadniają wprowadzenia stanów nadzwyczajnych, o których mowa w art. 228 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (stan klęski żywiołowej, wyjątkowy i wojenny).

Definicja ta wskazuje, że możemy mieć do czynienia z takimi sytuacjami powstałymi w wyniku zagrożenia, których skutki mogą być bardzo niekorzystne, jednak dla których niezbędne środki do zapewnienia lub przywrócenia bezpieczeństwa nie uzasadniają wprowadzenia żadnych z możliwych stanów nadzwyczajnych.

3. Infrastruktura krytyczna – to systemy oraz wchodzące w ich skład, powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty, w tym obiekty budowlane, urządzenia, instalacje, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania organów administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców. Infrastruktura krytyczna obejmuje systemy:

- zaopatrzenia w energię i paliwa,
- łączności i sieci teleinformatycznych,
- finansowe,
- zaopatrzenia w żywność i wodę,
- ochrony zdrowia,
- transportowe i komunikacyjne,
- ratownicze,
- zapewniające ciągłość działania administracji publicznej,
- produkcji, składowania, przechowywania i stosowania substancji chemicznych i promieniotwórczych, w tym rurociągi substancji niebezpiecznych.

4. Ochrona infrastruktury krytycznej – to zespół przedsięwzięć organizacyjnych realizowanych w celu zapewnienia funkcjonowania lub szybkiego odtworzenia infrastruktury krytycznej na wypadek zagrożeń, w tym awarii, ataków oraz innych zdarzeń zakłócających jej prawidłowe funkcjonowanie.

5. Planowanie cywilne - całokształt przedsięwzięć organizacyjnych, polegających na opracowywaniu planów, w tym planów reagowania kryzysowego i programów mających na celu optymalne wykorzystanie dostępnych sił i środków w sytuacjach kryzysowych oraz w czasie stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny, w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do przejmowania nad nimi kontroli, reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz odtwarzania infrastruktury i przywracania jej pierwotnego charakteru oraz planowanie w zakresie wspierania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie ich użycia oraz planowanie wykorzystania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

6. Narodowy System Pogotowia Kryzysowego (NSPK) – to realizowane przez organy administracji rządowej oraz Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej zadania i procedury mające na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym, przygotowanie do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań oraz reagowanie w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

Zarządzanie kryzysowe na poziomie gminy

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest wójt.

Do zadań wójta w sprawach zarządzania kryzysowego należy kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy oraz realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego. Wśród zadań z planowania cywilnego do obowiązków wójta należeć będzie realizacja zaleceń do gminnego planu reagowania kryzysowego oraz opracowywanie i przedkładanie staroście do zatwierdzenia gminnego planu reagowania i kryzysowego. Wójt na terenie gminy jest również organem właściwym do zarządzania, organizowania prowadzenia szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia oraz wykonywania przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gminy.

Wśród kompetencji wójta można również wyróżnić przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz zadania z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej. Swoje zadania wójt wykonuje przy pomocy komórki organizacyjnej urzędu gminy właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego. Organem pomocniczym wójta w zarządzaniu kryzysowym jest również gminny zespół zarządzania kryzysowego. Został on powołany przez wójta i wykonuje on na obszarze gminy zadania związane z oceną występujących i potencjalnych zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń oraz przygotowuje propozycje działań i przedstawia wójtowi wnioski dotyczące wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w gminnym planie reagowania kryzysowego.

Zespół ten przekazuje także do wiadomości publicznej informacje związane z zagrożeniami. W skład gminnego zespołu, którego pracami kieruje wójt, wchodzi osoby powołane spośród osób zatrudnionych w urzędzie gminy i gminnych jednostkach organizacyjnych. W razie potrzeby do pracy w zespole mogą być również zapraszane inne osoby.

Na mocy ustawy wójt, na obszarze gminy zapewnić ma także realizację takich zadań, jak:

- pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego – tel. 606452193;
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
- nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
- współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
- współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
- stały dyżur na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

Finansowanie zarządzania kryzysowego

Finansowanie wykonywania zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego na poziomie gminnym planuje się w ramach budżetu gminy na dany rok budżetowy.

Na finansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej jednostki samorządu terytorialnego otrzymują z budżetu państwa dotacje celowe. Dotacje mogą być także przyznawane na dofinansowanie zadań własnych gminy z zakresu zarządzania kryzysowego

W budżecie gminy jest co roku tworzona rezerwa celowa na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego w wysokości do 1 % bieżących wydatków budżetu gminy, pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki na obsługę długu.